

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Steuer Marcel*

Cím: *Pesti kávéházak*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.
(Hely)

1922. 7/29
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

640.24

Hely

Idő

"1922"

Személy

Pesti kávéházak.

Rövid idő alatt száz budapesti kávéház szűnt meg. Felvetődött a kérdés, hogy csakugyan az Árvizsgáló Bizottság által megszabott árak okozták-e a kávéházi ipar pangását, vagy a mai nehéz kereseti viszonyok? A kérdés szembekerült külföldi példákkal, hangsúlyozásával annak, hogy speciálisan budapesti volt úgy a régi időben, mint ma is az ugynevezett „kávéházi élet.”

(A kávéházak városa.)

Hogy az idegen hiába keres például Londonban egyetlen olyan kávéházat is, mint aminők Budapest forgalmasabb helyein minden sarkon található, annak magyarázata kétségtelenül az, hogy külföldön, Londonban vagy Párisban a fényesebbnél-fényesebb klubok, a cottage-intézmények, az ugynevezett kertvárosok létesítése nagymértékben volt okozója a kimondott kávéházak pusztulásának. Több érdekes cikk ismertette már a párisi kávéházak karakterét: ott nincs újságolvasás vagy társas érintkezés, a boulevardok fel-alá hullámozó díszes panorámájában gyönyörködik a közönség a kávéházak terrasz-asztalánál. Összepréselve ülnek itt, mint egy zsufolt színház nézőterén... És itt kell hangsúlyoznom azt, hogy Budapesten most is ugyanazok a tényezők biztosíthatnák a kávéházak üzemeit, mint azelőtt. Tény az, hogy az elmúlt évtized folyamán a vidékről beözönlő elem hazard módon, tulzott mértékben építette a kávéházakat. Már akkor hangoztatta a *Pesti Hírlap* is, hogy hát tulajdonképpen hol kezdődik az ugynevezett „tisztességtelen verseny”, ha nem ott, ahol a hatóság mulasztásából négy házból egymás mellett négy kávéház alakulhat? Bizonyos, hogy így válik dekadenssé a tulzott verseny folytán a kávéház, szaporítója lesz az oda nem való elemeknek, nagyrészt a hazardjátékosoknak. Közkeletűvé vált a jellemző mondat:

— Budapest a kávéházak városa!

(A külföldi divat.)

Miért nincs Párisban budapesti komforttal berendezett kávéház? Ennek több oka van. Mindenekelőtt ott sokkal előnyösebbek a lakáviszonyok és klubviszonyok. A franciák étkezési beosztása is más. Délben kevésbé kompaktan étkeznek és így a délutáni feketekávét nem kívánják meg annyira. Az

egyes munkaidő is sokkal inkább általános Párisban. Mi későn vacsorázunk és így a délutáni ozsonnát megkivánjuk. A mi zsirosabb ételünk is inkább megköveteli, hogy egy kis feketé hörpintsünk ki utána. Így ott a feketekávé-forgalom jóformán elcsúszik. De egyébként is a párisi café-restaurant tulajdonosa nem helyez sulyt a feketekávéra. A legtöbb helyen hat óra után már kiszorul a vendég a téli terraszra, mert akkor a belső helyiségekben már terítnek. És a párisi nagyon jól érzi ott magát! Bizony hányszor láttunk télvíz idején a telt terraszon hői gyeket, prémes bundában fagyaltozva... A fürge omnibus (piccolo) lábuk alá rakta a „bouille-ouchaud-ot”, a forró vízzel telített kis bádogiartályt, hogy mindenképen kellemessé tegye a terrasz-életet. A párisi estebédje előtt megiszik a terraszon egy-két bock-ot, öblös fülespohárban sört. Vagy elfogyaszt egy quinquina-t, egy absynth-et. Ott nem ismerik a felváltási rendszert a pincér-kiszolgálásban, mert ott az *over-working* a divat. A Café-Restaurant-ban kifáradtan bóbiskoló pincérek látunk a diványok szélén üldögélve, és nem csoda, ha sok pesti visszatérően párisi utjáról, így kiált fel:

— Istenem mennyivel jobbak a magyar pincérek!

Van-e vajon párisi példa arra, amit nálunk meg mert cselekedni egy ismert nevű budapesti kávéház, aki a nyolcvanas években, hogy három elsőrendű kávéházhoz a legkitűnőbb tejet adhassa, a Svábhegyen létesített hatalmas svájci tehenészetet és csak hosszú idők után, mikor már egy vagyont fizetett rá, szüntette meg... Hányszor mosolyogtunk a párisi Grand Cafében, amikor a piros bársony-függönyökön a magyar zene lendületes szavára egerek sétálgattak fel és alá s a császárszakállú *San Malfé di Volpini* csak egy héten egyszer kecmertett elő a játékszobájából, hogy magát vendégei előtt mutassa... És az újságok? Mikor vagy tizenöt évvel ezelőtt pincérsztrájk volt Párisban, összejöttek a nagy Etablissementek tulajdonosai. Felállott a köztük legtekintélyesebb és hogy nagy kiadásait kellően feltüntesse, megemlítette, hogy évi nyolcszáz frankot is költ újságra. Itt Pesten egy közép-üzlet már akkor is a tizszeresét áldozta.

(Bécsi példák után...)

A modern kávéházat apáink Bécsből plántálták át hozzánk. A hatvanas években meg kellett elégedniük a pestieknek a Lánchiddal szemben levő „Hotel

Európa egyszerű kávéházával, amelyet a francia *Duchan* alapított. Ide nagyon sok törzstiszt járt. A hetvenes években a mindig gavallért játszó *Privorszky* alapított a Gizella-téren egy csinosan berendezett kávéházat, de mint az öreg nem egyszer mesélte nekem, rövidesen tönkre kellett mennie, mert a sárban uszó térre csak pallódeszkákon át lehetett jutni. 1883-ban a „*Fiume-kávéház*” megnyitásával kezdődött meg azután a mai modern, nagy tükrökkel fényesen berendezett, nagy kivilágításu, frakkos pincérekkel, újságrendezővel és rengeteg újsággal vezetett kávéházak sorozata. Es épen e sorozat jelezte azok nagy népszerűségét.

Es most bekövetkezett a reakció. Négyezer ember vesztette el kenyerét azáltal, hogy az OKAB, hozzá nem értéssel szabta meg az árakat és a kávéházak kontroverz hatósági intézkedéseknek lett labdájával Négyezer ember családjával együtt hater ezer lelket jelent! Es táplálja a kávéház a tejtermelőt, a sokféle kereskedőt, a jéggyárost, a péket, cukrászt, berendezőcégeket, építőipart és talán még nagyobb mértékben mintegy tizenötféle adóval és díjjal a várost és az államot. Láthatjuk, a kávéház gazdasági csápjai mily messzire nyulnak el és így az egzisztencia-rombolás sokkal nagyobb méretű, mintha más üzletágról volna szó. A megszűnt kávéház helyét aztán elfoglalja egy bankfiók, amely egy-két embert foglalkoztat. Hát ez a gazdasági noitka?

Az igaz, hogy a megmaradt kávéházak jövőjét nem féltém; újra lendületbe jönnek a szabad verseny, a normális viszonyok elkövetkezésekor. Egyéb-ként *Thorma* miniszteri tanácsos érdeme, hogy az ipar a rég várt képesítéséhez köttetett. Es ha *Tóth Béla* asztala a „*Fiume*”-ban, *Erkel Ferenc* sakkasztala a „*Mocccá*”-ban, *Mikszáthé* és *Szilágyi Dezsőé* a Gundlféle „*István Főherceg*”-ben és az *Eötvös-asztal* az „*Abbázia*”-ban elárvultak is, a modern kávéház szerepe és jelentősége a pesti életből nem hiányozhatik.

Steuer Marcel.